

Obsah

6. MIESTO SLOVENSKA V MEDZIVOJNOVOM ČESKO-SLOVENSKU

Ladislav Deák, Marián Hronský	17
162. Historický telegram Matúša Dulu (30. októbra 1918)	34
163. Károlyiho telegram Slovenskej národnej rade (30. októbra 1918)	35
164. Slovenská národná rada odpovedá na Károlyiho telegram (30. októbra – 2. novembra 1918)	37
165. Zápisnica z prvého zasadnutia Výkonného výboru Slovenskej národnej rady v Martine (31. októbra 1918)	38
166. Prvá vyhláška Slovenskej národnej rady (3. novembra 1918)	40
167. Ohlas Slovenskej národnej rady vyzývajúci k utváraniu miestnych slovenských národných rád a gárd (8. novembra 1918)	42
168. Memorandum Klubu slovenských poslancov k revolučnému vývoju na Slovensku v prvej polovici novembra 1918 a Károlyiho proklamácii (14. novembra 1918)	45
169. Z listov Karla Kramáňa Edvardovi Benešovi o kritickej situácii na Slovensku (15. a 16. novembra 1918)	49
170. Nóta – stanovisko predsedu vlády Karla Kramáňa ku Károlyiho výkladu belehradského prímeria a vpádu maďarského vojska na Slovensko (20. novembra 1918)	51
171. Výhrady Výkonného výboru SNR k postupu pražského centra (22. novembra 1918)	53

172. Inštrukcia Klubu slovenských poslancov Predsedníctvu Slovenskej národnej rady k vnútropolitckej a zahraničnopolitckej situácii (druhá polovica novembra 1918)	56
173. Ohlas Veliteľstva česko-slovenského vojska na Slovensku a Veliteľstva Gardy Slovenskej Slobody k Slovákom (druhá polovica novembra 1918)	58
174. Listy ministra zahraničných vecí Edvarda Beneša premiérovi Karlovi Kramářovi o výsledkoch jeho rokovaní o hraniciach Slovenska (27. a 28. novembra 1918)	61
175. Fochova nóta o oprávnení čs. vojska obsadiť územie Slovenska (3. decembra 1918)	65
176. Vysvetlenie Milana Hodžu, prečo dohodol provizórnu demarkačnú čiaru (6. decembra 1918)	66
177. Zákon o mimoriadnych opatreniach na Slovensku (10. decembra 1918)	68
178. Oficiálna nóta o Pichonovej demarkačnej čiare (21. decembra 1918)	71
179. Nariadenia ministra Vavra Šrobára o oživotvorení Matice slovenskej (1. januára 1919)	73
180. Nariadenie o rozpustení slovenských národných rád a výborov (8. januára 1919)	76
181. Výpoveď Matúša Dulu k pražským prísľubom samosprávy Slovenska, Martinskej deklarácii a zrušeniu Slovenskej národnej rady (október 1918 – január 1919)	77
182. Vyhlásenie stanného práva na Slovensku (25. marca 1919)	80
183. List Edvarda Beneša Ivanovi Markovičovi o jeho definitívnom rozchode s Milanom Rastislavom Štefánikom a o situácii na mierovej konferencii (9. apríla 1919)	81
184. Povolenie k postupu jednotiek čs. vojska na druhú demarkačnú čiaru (27. apríla 1919)	83

185. Memorandum Klubu slovenských poslancov k otázke stanovenia definitívnej slovensko-maďarskej hranice (15. mája 1919)	84
186. Dôverná správa generála Piccioneho zdôvodňujúca neúspech čs. vojska v postupe na druhú demarkačnú čiaru (22. mája 1919)	88
187. Vyhlásenie vojenskej diktatúry na celom Slovensku v čase vpádu maďarskej Červenej armády (5. júna 1919)	91
188. Správa o rozhodnutí Najvyššej rady mierovej konferencie z 12. júna 1919 o konečnej hranici medzi Maďarskom a Česko-Slovenskom (14. júna 1919)	93
189. Proklamácia Slovenskej republiky rád (16. júna 1919)	96
190. Postoj generála Maurica Pellého k pokračovaniu a ukončeniu bojov s Maďarmi na Slovensku (16. júna 1919)	98
191. Cesta Andreja Hlinku do Paríža (29. septembra 1919)	100
192. Demarkačná čiara medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou (10. novembra 1919)	106
193. List Štefana Osuského Vavrovi Šrobárovi s prílohou kópie listu Edvardovi Benešovi o vystúpení Alberta Apponyiho pred Najvyššou radou mierovej konferencie v Paríži (18. januára 1920)	107
194. Ústava Československej republiky (29. februára 1920)	110
195. Trianonská mierová zmluva (4. júna 1920)	117
196. Rozhodnutie veľvyslancov z 28. júla 1920 o Těšínsku, Orave a Spiši (28. júla 1920)	124
197. Deklarácia širšieho výboru Slovenskej národnej strany (10. mája 1921)	127
198. Návrh zákona Slovenskej ľudovej strany na autonómiu Slovenska (25. januára 1922)	131

199. Memorandum Slovenskej ligy v Amerike (9. novembra 1922)	139
200. List Tomáša Garrigua Masaryka Andrejovi Hlinkovi (12. októbra 1929)	146
201. Druhý parlamentný návrh HSLŠ na autonómiu Slovenska (8. mája 1930)	148
202. Zvolenský manifest (16. októbra 1932)	150
203. Jozef Tiso: Autonómia – centralizmus – regionalizmus (28. – 29. decembra 1932)	153
204. Nitrianska deklarácia (13. augusta 1933)	157
205. Edvard Beneš: Reč k Slovákom (6.–10. decembra 1933)	159
206. Politický program agrárnej mládeže (15. októbra 1935)	164
207. Zásady autonómie Slovenskej krajiny (14. augusta 1938)	166
208. List poslancov HSLŠ prezidentovi republiky (20. septembra 1938)	169
209. Úprava vzájomných vzťahov mezi Čechmi a Slovákmí v republike (22. septembra 1938)	170
210. Mníchovská dohoda (29. septembra 1938)	174
211. List Kancelárie prezidenta republiky Jozefovi Tisovi (4. októbra 1938)	178
212. Žilinská dohoda (6. októbra 1938)	179
213. Odpoveď Československa na nótu Poľska v otázke nových československo-poľských hraníc (1. novembra 1938)	184
214. Viedenská arbitráž (2. novembra 1938)	186
215. Ústavný zákon o autonómii Slovenskej krajiny (22. novembra 1938)	189
216. Vyhlásenie vlády Slovenskej krajiny (21. februára 1939)	196
217. Vyhlásenie štatária na Slovensku (9. marca 1939)	201
218. Rokovanie Jozefa Tisa s Adolfom Hitlerom (13. marca 1939)	203
219. Uznesenie Snemu Slovenskej republiky (14. marca 1939)	206
Literatúra	208

7.

OBDOBIE PRVEJ SLOVENSKEJ REPUBLIKY A PROTIFAŠISTICKÉHO ODBOJA

Ján Korček	209
220. Zákon číslo 1 o samostatnom Slovenskom štáte (14. marca 1939)	225
221. Vládne nariadenie číslo 4 o zriadení a pôsobnosti ministerstiev Slovenského štátu (15. marca 1939)	227
222. Zmluva číslo 226 o ochrannom pomere medzi Nemeckou ríšou a Slovenskou republikou (18. marca 1939; 23. marca 1939)	229
223. Určenie hranice medzi Slovenskom a Maďarskom na východnom Slovensku (4. apríla 1939)	231
224. Vládne nariadenie číslo 45 o slovenskej mene (4. apríla 1939)	234
225. Ústavný zákon číslo 185 o Ústave Slovenskej republiky (21. júla 1939)	236
226. Ústavný zákon číslo 255 o štátnom občianstve (25. septembra 1939)	250
227. Ohlas Slovenskej národnej rady (24. decembra 1939)	254
228. Prvé vyhlásenie Československého Národného Výboru (1. januára 1940)	258
229. Zákon číslo 168 o Slovenskej univerzite v Bratislave (3. júla 1940)	261
230. Záznam z časti rokovaní slovenskej delegácie s nemeckými predstaviteľmi v Salzburgu (28. júla 1940)	263
231. Stanovisko Edvarda Beneša o Slovensku (začiatok februára 1941)	266
232. Protokol číslo 32 zbierky o pristúpení Slovenskej republiky k Paktu troch mocností (24. novembra 1940)	268
233. List Petra Prídavka Edvardovi Benešovi (22. apríla 1941)	272
234. Nariadenie číslo 198 o právnom postavení Židov (9. septembra 1941)	274

235. Protokol o pristúpení Slovenskej republiky k Antikominterne (25. novembra 1941; 25. novembra 1936; 6. novembra 1937)	282
236. Ústavný zákon číslo 68 o vystahovaní Židov (15. mája 1942)	286
237. Zákon číslo 135 o Slovenskej akadémii vied a umení (2. júla 1942)	289
238. Zákon číslo 215 o Hlinkovej slovenskej ľudovej strane (22. októbra 1942)	292
239. Memorandum občianskej odbojovej skupiny „Flóra“ Edvardovi Benešovi (10. februára 1943)	299
240. Stanovisko Edvarda Beneša k ľudáckemu režimu a k otázke jeho likvidácie (20. februára 1943)	301
241. Odkaz Edvarda Beneša na Slovensko (16. júla 1943)	304
242. Memorandum odbojovej skupiny Vavra Šrobára Edvardovi Benešovi (4. septembra 1943)	309
243. Odpoveď Edvarda Beneša odbojovej skupine Vavra Šrobára (12. septembra 1943)	313
244. Návrhy Edvarda Beneša so zásadami revízie československej ústavy po oslobodení v otázke pomeru Čechov a Slovákov (12. septembra 1943)	316
245. Vianočná dohoda (december 1943)	319
246. Rokovací poriadok Slovenskej národnej rady v Londýne (24. januára 1944)	322
247. Dohoda o vzťahu medzi československou správou a sovietskym hlavným veliteľom po vstupe vojsk Červenej armády na československé územie (8. mája 1944)	325
248. Správa 5. ilegálneho ústredného vedenia KSS o vývine na Slovensku po 6. októbri 1938 (7. júla 1944)	328
249. Odpoveď ilegálnej SNR na odkazy Edvarda Beneša (koniec júla 1944)	337
250. Čatlošovo memorandum (júl 1944)	340
251. Stanovisko domácej a zahraničnej zložky	

komunistického odboja k úlohám národnooslobodzovacieho hnutia na Slovensku (23. augusta 1944)	342
252. Rozkaz podplukovníka generálneho štábu Jána Goliana povstaleckým jednotkám (30. augusta 1944)	345
253. Proklamácia predsedníctva Ústredného národného výboru (30. augusta 1944)	347
254. Rozhlasový prejav prezidenta slovenského štátu Jozefa Tisa (30. augusta 1944)	350
255. Deklarácia Slovenskej národnej rady (1. septembra 1944)	353
256. Nariadenie SNR číslo 1/1944 Zbierky nariadení Slovenskej národnej rady (1. septembra 1944)	355
257. Nariadenie SNR číslo 3/1944 Zbierky nariadení Slovenskej národnej rady (1. septembra 1944)	356
258. Nariadenie SNR číslo 4/1944 Zbierky nariadení Slovenskej národnej rady (1. septembbra 1944)	357
259. Depeša československého ministra zahraničných vecí Jana Masaryka československému veľvyslanectvu v Moskve (2. septembra 1944)	358
260. Depeša československého veľvyslanca Vladimíra Hurbana československému ministerstvu zahraničných vecí v Londýne (2. septembra 1944)	360
261. Hlásenie generála Ludvíka Svobodu Edvardovi Benešovi (6. októbra 1944)	361
262. Uznesenie predsedníctva SNR o vzťahu Slovenskej národnej rady k československému vládnemu delegátovi (16. októbra 1944)	363
263. Rozhovor Jozefa Tisa s nemeckým vojnovým spravodajcom (október 1944)	365
264. Výzva vlády Štefana Tisa k verejnosti (27. októbra 1944)	367
265. Memorandum delegácie Slovenskej národnej rady Edvardovi Benešovi (2. novembra 1944)	369

266. Stanovisko Edvarda Beneša k odpovedi delegácie Slovenskej národnej rady z 29. septembra 1944 (5. novembra 1944)	371
267. Vládne vyhlásenie v Sneme (23. januára 1945)	374
268. Kapitulačný akt vlády Štefana Tisa (8. mája 1945)	378
Literatúra	382

8. OD VOJNOVEJ KATASTROFY PO ÚSTAVU 9. MÁJA

Michal Barnovský	383
269. Manifest Slovenskej národnej rady (4. februára 1945)	397
270. Z referátu Gustáva Husáka na konferencii Komunistickej strany Slovenska (28. februára 1945)	399
271. Uznesenie pléna Slovenskej národnej rady vo veci upravenia postavenia slovenského národa v ČSR a upravenia pomeru medzi Slovenskou národnou radou a centrálnou vládou (2. marca 1945)	403
272. Program vlády Národného frontu Čechov a Slovákov Košický vládny program (5. apríla 1945)	407
273. Nariadenie Slovenskej národnej rady o zákonodarnej moci na Slovensku (21. apríla 1945)	410
274. Memorandum Ukrajincov žijúcich na Slovensku, reprezentovaných Ukrajinskou národnou radou v Prešove (22. apríla 1945)	411
275. Nariadenie Slovenskej národnej rady o potrestaní fašistických zločincov, okupantov, zradcov a kolaborantov a o zriadení ľudového súdnictva (15. mája 1945)	414

276. Zápisnica zo zasadnutia pléna Slovenskej národnej rady a jej uznesenie o úprave niektorých zásadných otázok vnútro politickej organizácie Československej republiky (26. mája 1945) 422
277. Odpoveď Slovenskej národnej rady na memorandum Ukrajincov žijúcich na Slovensku, reprezentovaných Ukrajinskou národnou radou v Prešove (26. mája 1945) 427
278. Dohoda československej vlády a Predsedníctva SNR o postavení a právomoci slovenských národných orgánov (prvá pražská dohoda) – (2. júna 1945) 430
279. Uznesenie Slovenskej národnej rady o splnomocnení slovenských členov vlády ČSR (5. júna 1945) 433
280. Zmluva medzi Československou republikou a Zväzom sovietskych socialistických republík o Zakarpatskej Ukrajine (29. júna 1945) 434
281. Programové zásady Demokratickej strany (7. – 8. júla 1945) 436
282. Ústavný dekrét prezidenta republiky o úprave československého štátneho občianstva osôb nemeckej a maďarskej národnosti (2. augusta 1945) 439
283. Protokol o rokovaní vlády Československej republiky a Slovenskej národnej rady z 11. apríla 1946 (druhá pražská dohoda) (11. apríla 1946) 442
284. Dohoda predstaviteľov politických strán združených v Národnom fronte Čechov a Slovákov o doplnení a zmenách dohody medzi vládou ČSR a Predsedníctvom SNR z 2. júna 1945 a protokolu o rokovaní z 11. júna 1946 (tretia pražská dohoda) (27. júna 1946) 445
285. Slovenský akčný výbor – Slovenská národná rada v Londýne – Slovenská liga v Amerike – Kanadská slovenská liga Memorandum predložené mierovej konferencii

o odôvodnenosti jestvovania Česko-Slovenska (1946)	449
286. Mierová zmluva s Maďarskom (10. februára 1947)	452
287. Závazný výklad ustanovení článku II, odstavca 2 tretej pražskej dohody (18. novembra 1947)	454
288. Návrh Komunistickej strany Slovenska a Komunistickej strany Československa na ústavnú úpravu pomeru Čechov a Slovákov (6. februára 1948)	455
289. Návrh Demokratickej strany na ústavnú úpravu česko-slovenských vzťahov (6. februára 1948)	462
290. Návrh Strany slobody na úpravu moci zákonodarnej, vládnej a výkonnej so zreteľom na riešenie otázky pomeru Čechov a Slovákov (6. februára 1948)	469
291. Ústavný zákon z 9. mája 1948: Ústava Československej republiky (9. mája 1948)	475
Literatúra	482

9. SLOVENSKO V UNITÁRNOM ŠTÁTE A ČESKO-SLOVENSKEJ FEDERÁCII VZNIK SAMOSTATNEJ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Michal Štefanský	483
292. Zákon číslo 245 o štátnom občianstve osôb maďarskej národnosti (25. októbra 1948)	495
293. Prvý ohlas Slovenskej národnej rady v zahraničí na slovenskú emigráciu so zvláštnym zreteľom na slovenskú pospolitosť v Spojených štátoch amerických a Kanade (Vianoce 1948)	497
294. Zákon Slovenskej národnej rady o Slovenskej akadémii vied (18. júna 1953)	501

295. Zvýšenie právomocí slovenských národných orgánov (4. júna 1956)	504
296. Dlhodobá koncepcia rozvoja Slovenska (17. septembra 1957)	509
297. Návrh na nové usporiadanie slovenských národných orgánov (23. februára 1960)	513
298. Ústavný zákon číslo 100 z 11. júla 1960. Ústava Československej socialistickej republiky (11. júla 1960)	517
299. Rezolúcia Stálej konferencie slovenských demokratických exulantov (8. decembra 1963)	525
300. Politické rozhodnutie o väčšom uplatnení Slovenskej národnej rady (7. mája 1964)	527
301. Vyhlásenie Slovenskej národnej rady o potrebe federatívneho usporiadania (15. marca 1968)	531
302. Ústavný zákon číslo 143 o československej federácii (27. októbra 1968)	534
303. Ústavný zákon číslo 144 o postavení národností v Československej socialistickej republike (27. októbra 1968)	556
304. Manifest Svetového kongresu Slovákov prijatý na generálnom zhromaždení vo Washingtone, D.C. (18. mája 1978)	558
305. Ústavný zákon Slovenskej národnej rady číslo 50 z 1. marca 1990 o názve, štátnom znaku, štátnej pečati a o štátnej hymne Slovenskej republiky (1. marca 1990)	560
306. Ústavný zákon číslo 81 z 29. marca 1990 o zmene názvu Československej socialistickej republiky (29. marca 1990)	562
307. Ústavný zákon číslo 101 z 20. apríla 1990 o zmene názvu Česko-slovenskej federatívnej republiky (20. apríla 1990)	563
308. Šesťdesiatjeden krokov k slovenskej identite – Memorandum iniciatívy Zvrchované Slovensko (23. októbra 1990)	564
309. II. memorandum národa slovenského (8. júna 1991)	569

310. Výzva iniciatívy Za zvrchované Slovensko (11. septembra 1991)	570
311. Uznesenie Slovenskej národnej rady číslo 295 k plneniu uznesení Slovenskej národnej rady k štátoprávnemu usporiadaniu (1. apríla 1992)	571
312. Vyhlásenie Kongresu slovenskej inteligencie (30. mája 1992)	573
313. Štátoprávne usporiadanie vo volebných programoch politických strán a hnutí, ktoré získali zastúpenie v Slovenskej národnej rade (5. – 6. júna 1992)	575
314. Deklarácia Slovenskej národnej rady o zvrchovanosti Slovenskej republiky (17. júla 1992)	578
315. Zákon číslo 460 – Ústava Slovenskej republiky (3. septembra 1992)	580
316. Ústavný zákon číslo 541 o delení majetku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky medzi Českou republikou a Slovenskou republikou a jeho prechode na Českú republiku a Slovenskú republiku (13. novembra 1992)	583
317. Ústavný zákon číslo 542 z 25. novembra 1992 o zániku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (25. novembra 1992)	586
318. Vyhlásenie Národnej rady Slovenskej republiky k parlamentom a národom sveta (3. decembra 1992)	589
319. Vyhlásenie Národnej rady Slovenskej republiky k vzniku nezávislej Slovenskej republiky (1. januára 1993)	594
Literatúra	596
Menný register	597